

सिंधुदूर्ग समाचार

॥ बुडती हे जण न देखवे डोळा! ॥

अर्थसंकल्प म्हणजे अपेक्षांचा फुसका बार ?

नेंद्राक यासारखा आव्हान मारतापुढ कायम आहत.
गेल्या वर्षभरात महागाईच्या आघाडीवरही आपल्यापुढ
अडचणी कायम होत्या. इसायल-हमास युद्ध, रशिय
युक्रेन युद्ध, 'ओपैक'कडून तेल उत्पादनात कपात, जागिर
अन्नधान्य उत्पादनात झालेली घट यामुळे महागाई वाढली.
आणि सर्वसामान्यांची चिंता वाढली. विशेषत: नोव्हें
२०२३ नंतर घाऊक आणि किरकोळ महागाई पुन्हा एक
वाढू लागली. अन्नधान्य चलनवाढीचा दर ८.७ टक्के झाल
पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी रोजगार मेळे घेऊन नियुक्ती
दिली असली, तरी काम मागणारे हात आणि प्रत्यक्ष क
मिळणारे हात यात मोठं अंतर पडलं आहे. टाटा, टीसीए
एन्फोसिससारख्या कंपन्यांनी नव्या नियुक्त्यांना चाप लाव
आहे. जागतिक मंदीमुळे उद्योग आणि व्यवसायांवर विप
परिणाम झाला आणि रोजगाराच्या संधी कमी झाल्या. आय
क्षेत्रातील रोजगाराचं चित्र बदललं आणि मोठ्या संछ
कर्मचाऱ्यांना नोकरी सोडावी लागली आणि नवीन नियुक्त्या
प्रमाणही कमी झालं.

केंद्रीय अर्थमंत्री निर्मला सीतारमण यांनी काल अंतर्फा
अर्थसंकल्प सादर केला. यावेळी त्यांनी काही महत्त्वाच्या
घोषणा केल्या. मात्र, टॅक्स स्लॅबमध्ये कोणताही बदल केला
नसल्यामुळे सामान्य करदात्यांच्या पदरी पुन्हा निराशा पडता
आहे. तथापि, यावर्षी पहिल्यांदाच देशाचा आर्थिक पाहाण
अहवाल मांडण्यात आला नाही. या अर्थसंकल्पात देशार्थी
बेरोजगारी आणि महागाई कमी करण्यासाठी कोणतीही
उपाययोजना करण्यात आलेली नाही. या बजेटमध्ये देशार्थी
दलित आणि आदिवासीसाठी नक्की काय दिले आहे ते
सांगता येज नाहीय. प्राप्तिकर स्लॅबमध्येही कोणते बदल
अर्थसंकल्पात केले गेलेले नाहीत. देशाच्या अर्थव्यवस्थेही
खरी परिस्थिती समोर येऊ नये म्हणूनच बहुधा यावा
पहिल्यांदाच देशाचा आर्थिक पाहणी अहवाल मांडला गेले
नाहीय. लोकसभा निवडणुकीच्या तोंडावर तरी अर्थमंत्री खु
करतील, अशा अपेक्षेत असलेल्या करदात्यांना अंतर्फा
अर्थसंकल्पात प्राप्तिकराचे दर कायम ठेवून निराश केले आहे
२०२३-२४ च्या मूल्यांकन वर्षात आठ कोटीहून अधिक
करदात्यांनी रिटर्न भरले होते. अंतरिम अर्थसंकल्पात काही
दिलासा न मिळाल्याने ते नाराज झाले. महागाईने हैरान
झालेल्या करदात्यांना मोदी सरकार कराच्या ओळ्यातून का
प्रमाणात दिलासा देईल, अशी अपेक्षा होती; मात्र अंतर्फा
अर्थसंकल्पाने त्यांची निराशा केली आहे.

जुनी कर व्यवस्था स्वीकारणान्यांनाही आशा होती की ते स्लॅबमध्ये बदल होईल. विशेषतः, नवीन नियमानुसार प्राप्तिसंवलत मर्यादा वाढवून तीन लाख रुपये करणे अपेक्षित होते सध्या जुन्या कर प्रणालीमध्ये २.५० लाख रुपयांपर्यंतच उत्पन्नावर कर सूट आहे; मात्र जुन्या करप्रणालीत पाच लाख रुपयांपर्यंत उत्पन्न असणान्यांना कोणताही कर भरावा लागत नाही. सरकार २.५० ते ५ लाख रुपयांन्या उत्पन्नावर पटके संवलत देते. अंतरिम अर्थसंकल्पात करदात्यांची निराजाली असली तरी लोकसभा निवडणुकीनंतर नवे सरबस्थापन झाल्यानंतर केंद्रात नव्या सरकारकडून करदात्यांप्रेरका अधेश्या घाडवेत.

भारतात आज २३ कोटींहन अधिक लोक गरीब आहेत.
याचे मुख्य कारण हे गरिबी निमूळन, रोजगार वृद्धी, सुनियोजित
शहरीकरण, पर्यंटन विकास, कौशल्य विकास, लोकश-
सबलीकरण, आहार साक्षरता, दर्जेदार व पुरेशी वी
मुलंचे शिक्षण, नाशिवंत शेतमालाचा टिकाऊपणा याचा
देशाच्या अर्थसंकल्पात दुर्लक्ष होत आहे. खरं तर, अधिक
लोकाभिमुख अर्थसंकल्प करण्यासाठी लोकांचा सहभाग घेणे
गरजेचं असतं. आपले सरकार मात्र हे गोपनीय पद्धतीने करावा
१४० करोड लोकसंख्या असलेल्या देशात अर्थसंकल्पावर्ग
चर्चा फक्त आयकर किंती बसणार यापुरतीच मर्यादित राहण
हे सुदृढ लोकशाहीचे लक्षण नाही. दोन वेळेची पोट भरण्यात
भ्रांत असलेल्या समाजाला आपण देशाच्या अर्थसंकल्प
मधील अपेक्षित काय हे विचारून निर्णय प्रक्रियेत सकाऱा
सहभागी करून घेऊ शकतो, हे राज्यकर्त्यांना समजणे अपेक्षित
आहे. मोफत आरोग्य, शिक्षण व रोजगार ही सरकाराची
हमी असते. यामध्ये खासगीकरण नको. म्हणून गरीब
जीवनमान सुकर होण्याकरिता यामध्ये लोकाभिमुख योजना-
अर्थसंकल्पाची तरतूद हवी. पण हक्क न देता भीक देण्याची
सरकारची वृत्ती आहे. सार्वजनिक उद्योग कवडीमोल किंमत
विकण्याचे उद्योग थांबवून ते बळकट करण्यासाठी तर
असायला हवी आहे. महिला व बाल आरोग्य, पोषण आणि
ग्रामीणी शरीत नानावृत्त कायापात यायला दरवीज.

जगद्गुरु विद्रोही तुकोबाराय आम्हांला समजून दिलेच नाहीत..

संत तुकाराम महाराज यांची
जयंती म्हणजे २ फेब्रुवारी

१०८. तुम्ही गाथा वाचन, अभंग संकाचे वाचन, तुकोबाराय जीवन आत्रेतावर आधारित थोडक्यात व्याख्यान वारे, आपल्या घरात आपल्या कुटुंबासम प्रतिमा पूजन करावी. विश्ववंदनीय दादुरु संतश्रेष्ठ तुकोबाराय यांची गाथा येकांच्या घरोघरी असायला हवी. गराष्ट्र हि संताची भूमी है सर्वांच्या रचयातले आहे. इतकी शतके गेली आजही संताच्या कार्याचा प्रभाव ए-गरीब जनमानसावर तसाच टिकुन होते, हे वेगळे सांगायची गरज नाही. असो वा गाव, वाडी असो वा डांडा किंवा कोणताही भाषिक असो संतांना पुचतो भजतो मानतो समस्त गुलपणाचे आणि नैतिकतेचे जनकच असे मानणारा वारकरी वर्ग आहे. संत नंजे समाजसेवा, संत म्हणजे समानता, म्हणजे त्याग आणि समर्पण हे सर्वांना दिही आहे. पण संत म्हणजे साहित्य माज न चर्चिले गेलेले संताचे अंग. न चेला विषय. भारतातील सर्वच संत नम साहित्यिक होते.

जगदुरु संतत्रेष तुकाराम महाराज
निर्भिंड सडेतोड रोखठोक व एका
थर्ने विद्रोही संत कवी होते. विशिष्ट
यांची पारंपरिक मकेदारी असलेला
संत तुकोबांच्या अभंगवाणीतून सामान्य
पर्यंत प्रवाहित झाला. 'अभंग म्हटला
तो फक्त जगदुरु तुकोबांचाच एवढी
कप्रियता त्यांच्या अभंगांना मिळाली
तुकारामांची भावकविता म्हणजे
मंग हे महाराष्ट्राच्या सांस्कृतिक परंपरेचे
गण द्योतक आहे वारकरी साहित्यिक
भ्यासक सामान्य रसिक आजही त्यांच्या
मंगांचा अभ्यास करतात तर सेच त्यांचे
मंग खेडऱ्यातील अशिक्षित लोकांच्याही
न्य पाठात आहेत. आजही ही
कप्रियता 'अभंग' आहे, आणि जगदुरु
तुकोबाराय यांच्या विचारांची जनजागृती
दर्तेच आहे...।

वारकन्याला झाल्याशिवाय राहत नाहू
प्रत्येक महाराष्ट्रीला भावीक महापुरुषांच्या
समाधीस्थळाला नतमस्तक ब्हायसाठा
अधीरे झालेला असतो. कितीतरी त्रा
सहन करत तिथपर्यंत जावून त्या स
अधीवर डोक टेकवून धन्य होत असतो
परंतु आम्ही मराठा बहूजन समाज
वारकरी देहु ला गेलो असता तुकोबांच्या
समाधीवर नतमस्तक होण्यासाठी म
व्याकुळ होवून भिरभिर फिरते पण माझा
जगदुरु तुकोबाच्या अस्थि समाधीरुपाचा
कुर्हे दिसत नाही या अतीव दुःखाचा
खिन्न मनाने तुकाबांचे वास्तव्य असलेला
घराचं व त्यांचा घातपात ज्या इंद्रायणी
बधितला तिच्या घाटाचं दर्शन घेवू
परतावे लागते.. देहुवरुन माघारी फिरतांना
मनोमन एकच विचार येतो की माझा
जगदुरु तुकोबाच्या अस्ती या मातीत आ
एवढं जरी आम्हा साहित्यिकना लेखकांना
वारकन्यांना माहित असतं तर इथू
परतणारा प्रत्येक भावीक स्फुरण घेवू
हा शोषकांचा डोलारा उध्वस्त करणा
सच्या साहित्य व वारकन्याच्या रुपां
तुकोबाचा सैनिक होवून शोषकांना परास
करुन त्यांचा डोलारा उध्वस्त केला असतो
यात यत्किंचितही शंका नाही. परंतु आम्हा
साहित्यिकना वारकन्यांना पुष्पक विमानात
तुकोबांचे वैकुंठ गमन झाल्याच्या भ्रामक
कल्पनात गुंतवून साहित्याच्या वारकन्यांना
वार बोथड केल्या गेला. हे शातीर शोषक
त्यांच्या कारस्थानात यशस्वी झाले याचा
आम्हा जाणीव होवू दिली नाही..।

मी वेदांचा अंकित नाही, भेदभाव
सांगणारा वेदांचा भाग गाळून उरलेले
भाग मी प्रमाण मानतो, सर्वाच्च
ठिकाणी समत्व पाहणे हे ब्रह्माचे स्वरू
न जाणणारा संत दुराचारी होय, अशा
भूमिका त्यांनी घेतली.. सर्वांचे चर्म
मांस समान असताना भेदभाव कशाच्च
आधारे करायचा, वाण्याच्या दुकानात
गूळ घ्यायचा असेल तर त्याची जात कूळ
कशाला विचारायचे गावाचा मोकाळ
हलक्या जातीतील असला तर त्या

काय, असे प्रश्न त्यांनी विचारले. महाव्यक्तीला स्पर्श झाल्यामुळे ज्याला राखेयेतो तो काही खरा ब्रह्मज्ञानी ब्राह्मण नव्हेत्याने देहान्त प्रायश्चित्त घेतले तरी त्यांनपाप फिटत नाही, असे त्यांनी म्हटलेत्यांनी सोबव्या ओवबव्याच्या आणि परंपरागत कल्पना नाकारल्या आणि जपद्रव्य व परनारी यांच्या बाबतीत सोबव्याअसतो तोच खरा सोबव्या, अशी नैतिक कसोटी सांगितली.. जो जानवे व शेंडवयांच्याबरोबरचा संबंध तोडेल, त्यालकसलीही बाधा होणार नाही, असे म्हटलेत्यिधि घेध यज्ञ श्राद्ध पूजा भविष्यकथशुभाशुभ नवस कौल योग समाधी उपवास तीर्थात्रा वनवास गुहेतील ज्ञान, संन्यासमोक्ष, यांचे परंपरागत स्वरूप नाकारूल्यांच्यापेक्षा शुद्ध भावना व शुद्ध आवारण यांना खेरे महत्व असायचे सांगितले. त्यांचा ईश्वर्ही पारलौकिक मूल्यांवर नव्हेतर माणूसकीवर आधारलेला होता. रंजल्यांगांजल्या लोकांना जो आपले म्हणतो, तेंखरा साधू आणि देव अशा साधू जववर च राहतो, असे त्यांनी म्हटले. देवपूजा करताना असे संत घरी आले असत देवांना सारून या संतांची पूजा करावी असे त्यांनी लोकांना सांगितले...।

आजचा वारकरी सांप्रदाय, किंतरनकार प्रवचनकार गायनाचार्य मुद्रगाचार्य जगद्गुरु तुकोबारायांच्या विचारांचे नस्तू मनुवादी अंधश्रेधा कर्मकांडी, सनातन विचाराचे आहेत.. तुकोबारायांनी यज्ञावे कर्मकांड नाकारून नाममार्ग सांगितला आज हेच प्रणप्रतिष्ठा ई नावाखाली नामसप्ताहामध्ये यज्ञादी कर्मकांडांना आयोजन करतात. तुकोबारायांनी देवाच्यव कर्मकांडाच्या नावाखाली त्यामध्ये सर्व आले पिंडदानापासून ते सर्व यसर्वांचा पैसे घेऊन ढोंगी लुबाडनारांन विरोध केला. काही वर्षापूर्वी भरतावा विज्ञानाचा लवलेश नसतानाही तुकोबारायांविज्ञानवादी मानवतावादी विश्वकल्यानांचिचार मांडतात तर आता ढोंगी हे ९०%

किर्तनकार समाजाला चमत्काराच्या कर्मकांडाच्या अंधश्रृद्धेच्या दुनियेत घेऊन जाणारे विचार मांडतात...। जगदुरु तुकोबाराय यांनी अंधश्रृद्धेवर कडाईन टिका केली लोकांना डोळस होण्यासाठी प्रयत्न केले. स्वतः गरीबीत राहुन लोकांची सेवा केली, अंधश्रृद्धा हटवण्यासाठी पहिले स्वतःचे घर व धम पासुन सुरुवात करायला पाहिजे मगच दुसऱ्यांकडे वळावे ही शिकवण दिली. सर्वसामान्यांना सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक, धार्मिक दहशतीतून मुक्त करण्यासाठी अभिंगातून प्रबोधन केले. केलेले हे प्रबोधन तत्कालीन धर्मपंडितांना रुजलेले नाही. त्या मुळे त्यांनी तुकोबारायांचा मानसिक, शारीरिक छळ केला. त्याच्यावर गावाबाहेर जाण्याची वेळ आली.

त्यांचा इतका छळ केला की
त्यांच्या मृत्युस कारणीभूत ठरले.
खेर स्त्रीयुष मृत्युस समानता ही वारकरी
संप्रदायाचीच देण आहे.. आणि धर्माच्या
नावावर अनितीचा बाजार मांडणाऱ्या
लोकांना कडवे आव्हान देले. ते एक
महान लढवये संत होते. एका विशिष्ट
समाजव्यवस्थेच्या मुळाशी निर्भयपणे सुरुंग
लावण्याचे काम आणि विशेष सनातनी
व्यवस्थेवरूद्ध प्रचंड विद्रोह तुकोबांनी
आयुष्यभर केला. थोडक्यात म्हणजे
समाजव्यवस्थेला न्यायाचे अधिष्ठान देऊन
तिचे निर्मलीकरण करण्यासाठी त्यांनी
रात्रंदिवस युद्ध केले आणि तत्वासाठी,
काही मूल्यांसाठी स्वतःच्या हातांनी एका
समाजाच्या वैराचा ज्वालामुखी स्वतःच्या
परीवारावर ओढवून घेतला.. अशा महान
विश्ववंदनीय जगदुरु विद्रोही संतश्रेष्ठ
कर्वींना त्यांच्या जयंती निमित्त विनम्र
अभिवादन.

सामाजिक बांधिलकी जपणारे प्रयोगशील उद्योजक : एवींदू प्रभुदेसाई

ता॑ व्या पितळेची भांडी लखलखीत करणारी शायनिंग वडर तयार करून आणि 'बायको गेली हेरी, काम करी पितांबरी' ही टॅगलाईन करून उद्घोगविश्वात पदार्पण केलेल्या तांबंबरी प्रायव्हेट लिमिटेड कंपनीने ज तीस वर्षांत आपला व्यापार संपूर्ण भराभरात पसरवला आहे. जगभरातील ० हुन अधिक देशांत पितांबरीची पादने नियांत केली जातात. वेगवेगळ्या डिविझन्समध्ये काम करताना नीने आज ८२ हुन अधीक दर्जे ११ उत्पादने बाजारात आणली आहेत. तापुत्राने लावलेल्या एका लहानशा वृत्त्याचे आज डेरेदर वृक्षामध्ये रूपांतर तानाच्या प्रवासात डडली आहे ती तांबंबरीच्या व्यवस्थापकीय संचालक. रव्वींद्र प्रभुदेसाई यांची प्रयोगशीलता, द, उत्तम नियोजन, ग्राहक हिताला धान्याचे देण्याची वृत्ती, दांडगा लोकसंपर्क मेहेनत, एका छोट्याशा लीलीतून पाच हजारांच्या गुंतवणुकीतून झालेला पितांबरीचा व्यवसाय आज टीच्या कोटी उड्हाणे घेत देशाच्या नाकोपऱ्यापर्यंत पोहोचला आहे.

मराठी उद्योग जगतात श्री. रवींद्र देसाई हे नाव जसे आदराने आणि सन्मान घेतले जाते, तसे त्यांच्यातील दानशूर नीमुळे सामाजिक आणि आध्यतिक मातही प्रभुदेसाई यांनी एक वेगळे दान निर्माण केले आहे. ४ फेब्रुवारी श्री. रवींद्र प्रभुदेसाई यांचा जन्मदिन. या ते वयाची ६१ वर्षे पूर्ण करत आहेत. उद्योग यांच्या एकसष्टीनिमित्त त्यांच्या ही ही गुणवैशिष्ट्यांची आणि त्यांनी यीला घालून दिलेल्या आदर्शांची

डक्यात ओळख करून घेऊया।
कोणताही व्यवसाय म्हटला की त्याम
ताण-ताणाव, उतार चढाव, लाभ-
नुसान या सर्व बाबी आपसूक्च येतात.
बर्षांच्या कार्याक्रान्ती प्रभदेवाईसृष्टी

सामाजिक, संस्कृतिक आणि लोकोपयोगी
कार्याना प्रायोजकत्व देऊनही ते सामाजिक
बांधिलकी जपत असतात. त्यांच्या
प्रत्येक वाढदिवसाला ते ठराविक रकमेचा
धनादेश विविध सामाजिक शैक्षणिक

The image consists of two parts. On the left is a yellow bag of Pithambari Jaggery & Dates, featuring a starburst logo and a traditional illustration of a person. On the right is a portrait of a man with a mustache, wearing a checkered shirt, standing in front of a colorful background.

पितांबरीचा प्रत्येक सहकारी त्यांच्याकडे मालकाच्या भावनेने नव्हे, तर अन्नदाता पित्याच्या भावनेने पाहतो. आज कंपनीने १२०० हुन अधिक गरजवंतांना कंपनीत रोजगार दिला आहे. आजच्या स्पर्धेच्या युगात अनेक वर्षे एकाच ठिकाणी नोकरी करण्यारे कर्मचारी केवळ शासकीय सेवेतच दिसून येतात; मात्र अशाही काळात २० हुन अधिक वर्षे कार्यरत असलेली मोठी फली केवळ पितांबरी या खासगी कंपनीतच पाहायला मिळते. कर्मचाऱ्यांच्या कौशल्यवृद्धीसाठी कंपनीत विविध प्रकारच्या प्रशिक्षण कार्यशाळा, व्यक्तिमत्व विकास, नेतृत्व विकास आदीचे अभ्यासवर्ग नियमितपणे घेतले जातात ज्याचा परिणाम म्हणून शिपाई पदावर नोकरीला लागलेले काही जण आज कंपनीत अधिकारीपदावर काम करत आहेत. कोरोनाकाळातही प्रभुदेसाई यांनी कर्मचाऱ्यांच्या मासिक वेतनाची तारीख कधी चुकवली नाही. मालक आणि कर्मचारी यांचे आपुलकीचे आणि प्रेमाचे एक वेगळे नाते पितांबरीत पाहायला पिसावे.

करून देतात. ज्यामुळे वारकच्यांना वारीसाठी पुनर्श्व नव्याने मार्गरत होण्यासाठी स्फुर्ती मिळते. मागील अनेक वर्षे हा सेवाभावी उपक्रम कोणताही गाजावाजा न करता अविरतपणे सुरु आहे. पितांबरीत काम करणारा मग तो शिपाई असो वा स्वच्छता कर्मचारी त्याला कर्मचारी म्हणणे प्रभुदेसाई यांना आवडत नाही. पितांबरीचा प्रत्येक कर्मचारी पितांबरी उद्योगसमूहाला पुढे घेऊन जाण्यासाठी आपापलया परोने हातभार लावत असतो, या विचाराने मिळते.

पितांबरी म्हणजे गुणवत्ता हे समीकरण उत्तरलेले आहे. प्रभुदेसाई यांनी कंपनीच्या प्रत्येक उत्पादनात गुणवत्ता जपताना त्यापासून ग्राहकांना कोणताच त्रास होणार नाही याची विशेष काळजी घेतलेली आहे. ही काळजी घेण्यासाठी आणि उत्पादनाची गुणवत्ता पडताळण्यासाठी प्रभुदेसाई यांनी कंपनीचे स्वतंत्र 'आर अँड डी' युनिट उभारले असून त्याटिकाणी उत्पादनांची गुणवत्ता पडताळण्यासाठी तज्ज्ञांची नेमणूक केली आहे. प्रभुदेसाई यांची आधीपासूनच ऑफ द इयर यासारख अनेक मानाच्या पुरस्कार र्वांद्र प्रभुदेसाई यांना मिळाले आहेत. आज प्रभुदेसाई यांचा पुत्र आणि कन्या दोघेही व्यवसायात बडिलाना हातभार लावत आहेत. र्वांद्र प्रभुदेसाईवर घडलेले संस्कार आज त्यांच्या मुलांमध्ये तितक्याच प्रमाणात उत्तरलेले दिसून येतात. पितांबरी ही आपल्या मालकीची नसून कंपनीचे समस्त सहकारी हेच तिचे खरे मालक आहेत ही भावना त्यांच्या दोन्ही मुलांमध्ये रुजलेली आहे. नव्याने उद्योग क्षेत्रात उत्तरणाऱ्या आणि

ते कंपनीतील कर्मचाऱ्यांना 'सहकारी' म्हणून संबोधतात आणि इतरांनाही तसेच संबोधण्यास सांगतात. पितांबरीतील सहकाऱ्यांच्या अडी-अडवर्चीनी ते त्यांना आर्थिक साहाय्यी करतात, प्रत्येकाची आपलकीने चौकशी करतात त्यामुळे आयुर्वेदात अधिक रुची असल्याने त्यांनी आपल्या बहुतांश उत्पादनांच्या निर्मितीमध्ये आयुर्वेदाचा आधार घेतला आहे. केवळ व्यवसाय वाढवायचा म्हणून रसायनांचा अधिक वापर करून बाजारात आपले उत्पादन खपवणे हे त्यांना कृदीच उद्योगक्षेत्रात स्थिरस्थावर झालेल्या मराठी उद्योगपर्तीसाठी रवांद्र प्रभुदेसाई यांचे उदाहरण निश्चितच दिशादर्शक आहे.

भाविकांचा आनंद द्विगणित !

५०० वर्षाच्या प्रदीर्घ
विकेन्तर अयोध्येत भव्य असे
आधार आणाऱ्या एक आनंदाचा
बातमी कानी पडल्याने सश्रद्ध
हिंदुंगांध्ये आनंदाचे बातावरण
भाविकाला तलधरात ज

साजरी करून व्यक्त केला. त्या न्यायालयाने
आनंदातून बाहेर पडायच्या सुरु करण्य
आधीच आणखी एक आनंदाची या आदेशा
बातमी कानी पडल्याने सश्रद्ध भाविकाला
हिंतमध्ये आनंदाचे बातावरण तलधरात ज

आदेश देऊन पुन्हा सांगितले आहे. मुळे आता प्रत्येक ज्ञानव्यापीच्या क्षेत्र दर्शन घेता येणार असारी आवश्यक तीन दण्डेण्याचे आदेशही दिले आहेत. काशी विश्वनाथ मंदिराच्या आवारात असलेल्या नंदी महाराजांच्या समोर ज्ञानव्यापीच्या तळघरात जाण्यासाठी मार्ग तयार करण्यात येणार आहे. ज्ञानव्यापीच्या तळघरात पूर्वपार चालत आलेली सरकारने एका समाजाला खुश करण्यासाठी केवळ तोंडी आदेश देऊन बंद केली होती. ही बंदी उठवण्यासाठी भक्तांना न्यायालयीन लढा द्यावा लागला हेच खरे तर दुर्दैव आहे. ज्ञानव्यापीच्या ठिकाणी मंदिर पाढून मशीद नुकतेच समोर आल्यामुळे काही दिवसांतच न्यायालय योग्य तो निर्णय हे निश्चित असताना प्राथमिक स्वरूपात तळघरात पूजेची अनुमती मिळाल्याने भाविकांना झालेला आनंद अवर्णनीय आहे.

जगन घाणेकर, घाटकोपर, मुंबई
संपर्क क्रमांक : ९८६५४६५१७०

खुश नुकतेच समोर आल्यामुळे काही
आदेश दिवसांतच न्यायालय योग्य तो
ही बंदी निर्णय हे निश्चित असताना प्राथमि
गालयीन क स्वरूपात तळघरात पूजेची
च खरे अनुमती मिळाल्याने भाविकांना
पापीच्या झालेला आनंद अवर्णनीय आहे.
मशीद सौ. मोक्षदा घाणेकर,

